

Öğretmenlerin Mülteci Öğrencilere Yönelik Tutumları ile Çokkültürlü Eğitim Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi *

An analysis of the Relationship between Teachers' Attitudes towards Refugee Students and their Perceptions of Multicultural Education

Yener AKMAN**

• Geliş Tarihi: 09.07.2018 • Kabul Tarihi: 29.08.2019 • Çevrimiçi Yayın Tarihi: 10.10.2019

Öz

Bu araştırmanın amacı öğretmenlerin çokkültürlü eğitim ve mülteci öğrencilere yönelik tutumlarının incelenmesidir. Ayrıca, ilgili değişkenler arasındaki ilişki de araştırılmıştır. Araştırma ilişkisel tarama modelinde betimlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Türkiye genelinde görev yapmakta olan 232 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma verileri "Çokkültürlü Eğitim Tutum Ölçeği" ve "Mülteci Öğrenci Tutum Ölçeği" ile toplanmıştır. Veriler SPSS ve Lisrel programları ile analiz edilmiştir. Araştırma bulguları öğretmenlerin çok kültürlü eğitim ve mülteci öğrencilere yönelik tutumlarının görece orta düzeyde olduğunu işaret etmiştir. Ayrıca değişkenler arasında pozitif yönde orta düzeyde ve anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Ek olarak çokkültürlü eğitim tutumunun en yüksek etkiyi yeterlik boyutu üzerinde gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar sözcükler: çokkültürlü eğitim, mülteci öğrenci, öğretmen

Atıf:

Akman, Y. (2020). Öğretmenlerin mülteci öğrencilere yönelik tutumları ile çokkültürlü eğitim algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 49, 247-262. doi: 10.9779/pauefd.442061

* Bu çalışma, 10. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Isparta, ORCID ID: 0000-0002-6107-3911, yenerakman@sdu.edu.tr

Abstract

The aim of this research was to examine the attitudes of the teachers towards multicultural education and refugee students. In addition, the relationship between the variables has been investigated. The research was described in the relational survey model. The study group was consist of 232 teachers who work in Turkey in the 2017-2018 academic year. The research data were collected by "Multicultural Education Attitude Scale" and "Refugee Student Attitude Scale". Data were analyzed with SPSS and Lisrel programs. The findings of the research indicated that teachers' attitudes towards multicultural education and refugee students were relatively moderate. Moreover, it was determined that there is positive, moderate and significant relationships between the variables. In addition, it has been found that multicultural education attitude shows the highest effect on the competence dimension.

Keywords: multicultural education, refugee student, teacher

Cited:

Akman, Y. (2020). An analysis of the relationship between teachers' attitudes towards refugee students and their perceptions of multicultural education. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 49, 247-262. doi: 10.9779/pauefd.442061

Giriş

İnsanlar geçmişten günümüze çeşitli sebeplerden dolayı gerek yaşadıkları ülke içerisinde gerekse farklı ülkelere göç etmiştir (Aksoy, 2012). Duruel'e (2017) göre insanlar "isteğe bağlı" ve "zorunlu" olarak göçe başvurmuştur. Göçün altında yatan sebepler incelendiğinde ise insanların daha iyi yaşam koşullarına sahip olma isteği ya da yaşadıkları bölgede karşılaştıkları sorunlar göze çarpmaktadır. Alan yazında, göç eden insanların göçmen, mülteci ve sığınmacı gibi çeşitli kavramlar çerçevesinde sınıflandırıldıkları belirtilebilir (Deniz, 2014). Göç hareketleri sonucunda farklı bir ülkeye, farklı kültürel ve sosyal alt yapıya sahip insanların gelmesi karşılıklı olarak bazı değişimlerin yaşanmasına neden olabilir. Bu değişimler mikro düzeyde hem göç edenleri hem de göç edilen ülkedeki insanları ve makro düzeyde de ülkenin kültürel, sosyal ve eğitsel yaklaşımlarını etkileyebilir. Bu sürecin sağlıklı olarak yürütülebilmesi sağlıklı göçmen politikaları ile sağlanabilir. Özellikle göç eden insanların eğitim yolu ile sosyalleştirilerek ülke insanları ile uyum içerisinde yaşamasını kolaylaştıracak politikalar geleceğe yönelik kimi olumsuzlukların ortaya çıkmasını da engelleyebilir.

Göç, tüm dünyada dikkatleri çeken ve kontrollü olarak müdahale edilmesi gereken bir olgu olarak düşünülebilir. "Uluslararası Göç Raporu 2017" ye göre dünya genelinde tahmini olarak 258 milyonu aşkın uluslararası göçmen olduğu belirtilmiştir. Ayrıca raporda göçmenlerin yaklaşık % 60'ının gelişmiş kuzey ülkelerinde oldukları vurgulanmıştır (Birleşmiş Milletler (BM), 2017). Coğrafi konumu açısından Türkiye ise en fazla göçmen geçişinin gerçekleştiği ülkeler arasında sayılabilir (Kıratlı, 2011). 2010 yılında Kuzey Afrika'da başlayan halk ayaklanmalarının kısa zamanda diğer ülkelere de yayıldığı görülmüştür. 2011 yılında Suriye'de ortaya çıkan kargaşa ise günümüzde de devam etmektedir. Türkiye, Suriye'de ki iç karışıklıklardan en fazla etkilenen ülke olarak belirtilebilir. Bu durumun altında yatan sebepler arasında Türkiye'nin Suriye ile oldukça uzun kara sınırına sahip olması ve Türkiye'nin göçmenlere yönelik misafirperver tutumu vurgulanabilir. Suriye'den küçük bir grubun Türkiye'ye gelmesi ile başlayan süreç, bugün milyonlarca Suriye vatandaşının Türkiye'ye yerleşmesi ile devam etmektedir (Yazgan, Eroğlu Utku ve Sirkeci, 2015). Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün (2018) verilerine göre Türkiye'ye Mayıs 2018 itibarıyla yerleşmiş olan Suriyeli sayısı 3.593.864 olarak ifade edilmiştir. Bu sayının yaklaşık % 90 ise Türkiye'nin çeşitli illerine dağılmış olarak yaşamalarını sürdürmektedir. Ayrıca Suriyeli göçmenlerin yarısına yakınının eğitim çağında çocuklar olduğu görülmektedir. İç karışıklıklar ve göç nedeniyle temel eğitimlerinin istenilen seviyede olmadığı öngörülebilir. Bundan dolayı eğitsel yeterliliklerinin sağlanması ve Türk toplumu ile sosyalleşmeleri amacıyla temel eğitimlerine ağırlık verilmesi ilerleyen yıllarda karşılaşılabilecek uyum sorunlarının önüne geçebilir. Bu doğrultuda Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 2014 yılında "Yabancılar Yönelik Eğitim-Öğretim Hizmetleri" konulu bir genelge yayımlayarak Suriyeli öğrenciler için eğitim hakkını yasallaştırmıştır. Böylelikle günümüzde Suriyeli öğrencilerin kamp içinde, geçici eğitim merkezlerinde, kamu ve özel okullarda eğitim görme imkânına sahip oldukları belirtilebilir [Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA), 2016].

Suriyeli öğrencilerin büyük çoğunluğunun kamplar dışında Türkiye'nin geneline dağılmış şekilde yaşamaları MEB'in eğitim konusunda gerekli yasal düzenlemeleri yapmalarını gerektirmiştir. Özellikle kamu okullarında Türk öğrenciler ve Suriyeli öğrenciler arasında uyum sürecinin hızla sağlanması kültürel ve sosyal farklılıklara hoşgörünün yaygınlaştırılmasını

kolaylaştıracaktır. Ayrıca Suriyeli öğrencilerin Türkçeyi öğrenmeleri iletişimi daha sağlıklı kılarak çeşitli problemlerin de önüne geçebilir. Eğitim sayesinde, Türk toplumu ile uyumlu, karşılıklı anlayışın hâkim olduğu, eğitsel yönden gelişmiş Suriyeli öğrencilerin ilerleyen yıllarda ekonomik yönden daha güçlü olmalarını da sağlayacaktır. Bu süreçte Suriyeli öğrencilerin sosyalleşmesi ve eğitimsel eksikliklerinin tamamlanmasında öğretmenlere önemli rol düşeceği öngörülebilir. Farklı bir ülkeden gelen, farklı bir ırka ya da anadile sahip olan Suriyeli öğrencilerin benimsenmesi ve yönlendirilmesinde öğretmenlerin de farkındalıklarının olması gerekmektedir. Özellikle sınıf içerisinde Suriyeli öğrencilerin görmezden gelinmeyerek, onlarla ilgilenilmesi kritik bir tutum olarak düşünülebilir. Öğretmenlerin çokkültürlü eğitim konusunda bilgi sahibi olmaları ve bu yaklaşımları sınıflarına yansıtılabilmeleri eğitim sürecinin etkililiğini artırabilir. Çokkültürlü eğitim yaklaşımlarını benimsemiş öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerle daha verimli bir eğitim gerçekleştirebilecekleri belirtilebilir. Dahası bu öğrencilere yönelik daha olumlu bir tutuma sahip olabilecekleri vurgulanabilir. Bu amaçla son yıllarda mülteci öğrencilerin ve onların öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlar, mülteci öğrencilerin psikolojik durumları, kültürel, sosyal ve akademik uyumları ve geliştirilmeye çalışılan eğitim politikalar gibi geniş bir perspektifte araştırmalar yürütülmüştür. Ayrıca gerek ulusal gerekse uluslararası örgütlerin de Suriyeli öğrencilerin nitelikli eğitim ve yaşam şartlarına kavuşmaları için çeşitli uygulamalar gerçekleştirdiği görülmüştür. Bu konuda MEB'in göç sürecinin başından itibaren yasal düzenlemeleri yaptığı ve öğrencilerin Türkçe öğrenimini kolaylaştıracak tedbirleri aldığı göze çarpmıştır (MEB, 2015). Bu kapsamda MEB ile AB Türkiye Delegasyonu arasında geliştirilen PICTES (Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi) projesinin olumlu çıktıları olmuştur. Ek olarak AFAD, SETA, UNICEF gibi çeşitli sivil toplum kuruluşları ya da uluslararası örgütler de yayımladıkları raporlar ve yardımlar ile sürece katkı sunmuştur.

Ulusal alan yazın incelendiğinde Türkiye'de son yıllarda mülteci öğrenciler ile ilgili çeşitli çalışmaların gerçekleştirildiği görülmüştür. Bu durum Türkiye'nin 2011 yılından günümüze almış olduğu yoğun göçten kaynaklanıyor olabilir. Bu çalışmalarda genel olarak Suriyeli öğrencilerin okula uyum sürecinde yaşadıkları sorunlar ve çözüm yolları öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda irdelendiği görülmüştür (Akman ve İmamoğlu Akman, 2019; Akpınar, 2017; Biçer ve Kılıç, 2017; Erdem, 2017; Karadağ, 2016; Levent ve Çayak, 2017; Özcan, 2018; Sağlam ve İlksen Kanbur, 2017; Şimşir ve Dilmaç, 2018; Şeker ve Aslan, 2015; Tanrıku, 2017).

Günümüzde küreselleşme ve göçlerin etkisiyle toplumlar, kültürel açıdan her zamankinden daha karmaşık bir yapıya bürünmüştür. Bundan dolayı toplumların ırk, dil ve din gibi unsurlar bakımından heterojen bir görünüme sahip oldukları belirtilebilir (Portes ve Rumbaut, 2006). Heterojen bir toplumda bireylerin karşılıklı saygı içerisinde yaşayarak farklılıkların bir zenginlik olarak algılanması ise bireylerin çokkültürlülük anlayışına bağlı olarak düşünülebilir. Çokkültürlü bir toplumsal yapının oluşturulmasında ise okulların önemi yadsınamaz. Zaten Banks (1993) de, çokkültürlü eğitimin farklı bir okul kültürünün ortaya çıkmasını sağladığının altını çizmiştir. Çokkültürlü eğitim yaklaşımını benimsemiş öğretmenlerin farklı kültürel ortamlardan gelen öğrencilere yönelik tutumları daha sağlıklı bir toplum yapısının gelişimine katkı sağlayacağı belirtilebilir.

Çokkültürlü eğitim kavramı tarihsel perspektifte incelendiğinde 1960'lı yıllarda kamu kuruluşlarında ayrımcılıkla karşılaşan Afrikalı Amerikalılardan, 1970'li yıllardaki kadın hakları için istihdam ve eğitim fırsatlarına yönelik girişimlere kadar uzanmaktadır. 1980'li yıllar ve günümüzde ise eğitimde eşitlik, sosyal adalet, sosyal değişim ve eleştirel düşünme gibi unsurlar çokkültürlü eğitim anlayışının odağında yer almaktadır (Banks, 2014; Davidman ve Davidman, 1997). Çokkültürlü eğitim öğrencinin cinsiyetine, sosyo-ekonomik durumuna, diline, dinine ve etnik kökenine bakmaksızın okul içerisinde eşit öğrenme fırsatlarına sahip olmasını hedeflemektedir (Banks, 2014). Çokkültürlülük, toplumsal uyuma ulaşabilmek için bireylerin empati kurma becerisini işaret etmektedir. UNESCO da bir toplumda çeşitli kültürlerin uyumlu bir şekilde yaşamasının temelinde çokkültürlü politikaların etkililiğinin olduğunu vurgulamaktadır. Ek olarak King'e (2004) göre, kültürel çeşitliliklere saygının küresel barışı olumlu etkileyeceği belirtilmiştir.

Çokkültürlü eğitim, toplum içerisinde ayrımcılıkla karşılaşan bireylere yönelik olan ön yargıların kırılmasında önemli rol oynayabilecek bir yaklaşım olarak görülmüştür (Sleeter ve Grant, 2003). Ayrıca küresel vatandaşlık anlayışının gelişimini de sağlayarak insan hakları temelinde uluslararası çeşitli sorunların çözümünü de kolaylaştırabilir. Obiakor'a (2007) göre, çokkültürlü eğitim, bireysel farklılıkları reddetmeyerek her bireyin sahip olabilecekleri potansiyeli en üst seviyeye çıkarabilme imkânı sağlamaktadır.

Çokkültürlü eğitimin son yıllarda dikkati çeken bir konu olduğu belirtilebilir. Alan yazında kavramın çok sayıda araştırmada incelendiği göze çarpmıştır (Aydın ve Tombuloğlu, 2014; Başbay ve Kağnıcı, 2011; Coşkun, 2012; Demircioğlu ve Özdemir, 2014; Gorski, 2006; Irvine, 2012; Ünlü ve Örtün, 2013; Santamaria, 2014; Yazıcı, Başol ve Toprak, 2013). Ancak alan yazında mevcut araştırmadaki çokkültürlü eğitim ve mülteci öğrencilere yönelik tutum arasındaki ilişkiyi irdeleyen çalışmalarla karşılaşılmamıştır. Bu doğrultuda araştırmanın amacı öğretmenlerin mülteci öğrencilere ilişkin tutumları ve çokkültürlü eğitim algı düzeyini belirlemek ve değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeline, çalışma grubunun özelliklerine, veri toplama sürecinde kullanılan ölçeklere ve veri analizi sürecinde gerçekleştirilen işlemlere ilişkin bilgiler verilmiştir.

Araştırma Modeli

Öğretmen görüşlerine göre mülteci öğrencilere yönelik tutum ile çokkültürlü eğitim algısı arasındaki ilişkiyi inceleyen bu çalışma ilişki modelinde betimlenmiştir. İlişkisel tarama modeli "iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modeli" olarak ifade edilmiştir (Karasar, 1994: 81). Araştırma verilerinin çözümlenmesinde nicel tekniklerden yararlanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma bir "iç geçerlik" çalışması olarak planlandığından evren ya da örneklem belirlemesi yapılmamıştır. Bu tür çalışmalarda değişkenler arasındaki ilişkilere odaklanılmaktadır. Herhangi bir örnekleme genelleme düşüncesi olmamaktadır (Balcı, 2005: 79). Çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında kamu okullarında görev yapmakta olan 232 öğretmen

oluşturmuştur. Araştırma verileri e-posta ve elektronik bir form aracılığıyla sosyal paylaşım siteleri üzerinden elde edilmiştir. Çalışma grubunun demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler

Demografik Bilgiler		n	%
Cinsiyet	Kadın	136	58.6
	Erkek	96	41.4
Eğitim Düzeyi	Lisans	175	75.4
	Lisansüstü	57	24.6
Okul Türü	İlkokul	80	34.5
	Ortaokul	104	44.8
	Lise	48	20.7
Sosyo-ekonomik Düzey	Düşük	75	32.3
	Orta	116	50.0
	Yüksek	41	17.7
Mülteci Öğrenci	Var	200	86.2
	Yok	32	13.8

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 136’sı (% 58.6) kadın ve 96’sı (% 41.4) ise erkektir. Katılımcıların 175’i (% 75.4) lisans ve 57’si (% 24.6) de lisansüstü eğitim düzeyindedir. Ayrıca 80’i (% 34.5) ilkökul, 104’ü (% 44.8) ortaokul ve 48’i (% 20.7) ise lisede görev yapmaktadır. Katılımcıların görev yaptıkları okulların 75’i (% 32.3) düşük, 116’sı (% 50) orta ve 41’i (% 17.7) yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahiptir. Ek olarak katılımcıların 200’ünün (% 86.2) mülteci öğrencisi var iken 32’sinin (% 13.8) olmadığı görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Mülteci Öğrenci Tutum Ölçeği

Öğretmenlerin mülteci öğrencilere yönelik tutumlarının belirlenmesinde Sağlam ve İlksen Kanbur (2017) tarafından geliştirilen “Mülteci Öğrenci Tutum Ölçeği (MÖTÖ)” kullanılmıştır. Dörtlü Likert türünde hazırlanan ölçek, *iletişim*, *uyum* ve *yeterlik* olmak üzere 3 boyut altında 24 maddeden oluşmaktadır. 3 boyut toplam varyansın % 53.61’ini açıklamaktadır. Ölçeğin genel iç tutarlık katsayısı (Alpha) .91, iletişim boyutu .88, uyum boyutu .88 ve yeterlik boyutu da .80 olarak hesaplanmıştır.

Mevcut araştırmada öncelikle veri kümesi üzerinde ölçeğin geçerliliği doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile incelenmiştir. Analiz sonucunda $\chi^2 = 625.14$; $sd = 252$ ($p < .0001$); $\chi^2/sd = 2.48$; AGFI = .83; GFI = .88; NFI = .90; CFI = .90; IFI = .91; RMR = .07 ve RMSEA = .07 değerleri elde edilmiştir. χ^2/sd değerinin 5’ten küçük, NFI, CFI, IFI değerlerinin .90’dan yüksek, AGFI ve GFI değerlerinin de .80’den yüksek ve RMSEA değerinin ise .08’den küçük olması veri toplama aracının araştırmada kullanılabilmesi için geçerli bir ölçek olduğunu işaret etmiştir. Ayrıca 3 boyutlu yapının toplam varyansın % 62.38’ini açıkladığı görülmüştür. Ölçeğin genel iç tutarlık katsayısının .94, iletişim boyutunun .90, uyum boyutunun .88 ve yeterlik boyutunun da .85 olduğu izlenmiştir. Mevcut araştırmada ölçek beşli Likert türünde kullanılmıştır.

Çokkültürlü Eğitim Tutum Ölçeği

Öğretmenlerin çokkültürlü eğitim algılarının ölçülmesi için Yazıcı, Başol ve Toprak (2009) tarafından uyarlaması yapılan “Öğretmenlerin Çokkültürlü Eğitim Tutum Ölçeği (ÖÇTÖ)” kullanılmıştır. Beşli Likert türünde olan ve tek boyutlu bir yapı gösteren ölçek 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Alpha) ise .75 olarak hesaplanmıştır.

Mevcut araştırmada ölçeğin geçerliliği DFA ile irdelenmiştir. Analiz sonucunda $\chi^2 = 454.41$; $sd = 135$ ($p < .0001$); $\chi^2/sd = 3.36$; $AGFI = .85$; $GFI = .89$; $NFI = .90$; $CFI = .91$; $IFI = .91$; $RMR = .08$ ve $RMSEA = .08$ değerlerine ulaşılmıştır. İlgili değerler referans noktalarına göre incelendiğinde geçerli bir ölçek olarak değerlendirilmiştir (Bkz. sf. 5). Ayrıca ölçeğin, toplam varyansın % 44.72’sini açıkladığı ve iç tutarlılık katsayısının da .80 olduğu tespit edilmiştir.

İşlemler ve Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin çözümlenmesi sürecinde çeşitli betimsel istatistikler ve değişkenler arası ilişkinin saptanmasında Pearson korelasyon analizi uygulanmıştır. Ayrıca bağımsız değişkenin (çokkültürlü eğitim) bağımlı değişkenler (iletişim, uyum ve yeterlik) üzerindeki etkisi çoklu doğrusal regresyon ile incelenmiştir. Analizlerin uygulanabilmesi için öncelikle çeşitli varsayımlar araştırılmıştır. Bu doğrultuda, Q-Q Plot grafiği incelenmiştir ve verilerin doğrusal bir çizgi etrafında kümelenmediği görülmüştür. Bu durum normal dağılım göstergesi olarak yorumlanmıştır. Ayrıca ölçeklerin basıklık ve çarpıklık değerlerinin kabul edilebilir aralıkta olduğu belirlenmiştir (MÖTÖ=.85 ile .64 ve ÖÇTÖ=1.21 ile .95) (Basıklık-çarpıklık +2-2 aralığı). Son olarak değişkenler arasında çoklu bağlantı sorununun varlığı Durbin-Watson ve VIF değeri ile belirlenmiştir. Bağımlı değişkenlerin her birinin Durbin-Watson (1.5 ile 2.5 aralığı) ve VIF (<.10) değerlerinin kabul edilebilir aralıklarda olduğu görülmüştür (Kalaycı, 2014: 8). Aritmetik ortalamaların yorumlanmasında ise 1.00-1.80 aralığı “Kesinlikle katılmıyorum-çok düşük”, 1.81-2.60 aralığı “Katılmıyorum-düşük”, 2.61-3.40 aralığı “Kısmen katılıyorum-orta”, 3.41-4.20 aralığı “Katılıyorum-yüksek” ve 4.21-5.00 aralığı da “Kesinlikle katılıyorum-çok yüksek” olarak değerlendirilmiştir. Değişkenler arası ilişkiler ise 0-.30 “düşük”, .31-.70 “orta” ve .71-1.0 aralığı da “yüksek” olarak dikkate alınmıştır.

Bulgular

Bu bölümde öğretmenlerin mülteci öğrencilere yönelik tutum ve çokkültürlü eğitim algı düzeyi ve değişkenler arası ilişkilere yönelik bulgulara yer almıştır.

Çokkültürlü Eğitim ve Mülteci Öğrencilere Yönelik Tutum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Öğretmenlerin çokkültürlü eğitim ve mülteci öğrencilere yönelik tutum düzeyleri ve değişkenler arası ilişkiler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Ortalama ve standart sapma değerleri ile değişkenler arasındaki ilişkiler

Değişken	\bar{X}	1	2	3	4	5
1.Çokkültürlü Eğitim	3.33	-	.50**	.50**	.36**	.54**
2.Mülteci Öğrenci Tutum	2.97		-	.92**	.91**	.85**
3.İletişim	3.31			-	.73**	.74**
4.Uyum	2.66				-	.69**
5.Yeterlik	2.75					-

**p<.01

Tablo 2’de görüldüğü üzere, öğretmenlerin çokkültürlü eğitim tutumu (\bar{X} =3.33) ve mülteci öğrencilere yönelik tutumu (\bar{X} =2.97) görece orta düzeyde belirlenmiştir. Bu bulgular öğretmenlerin her iki değişkene yönelik algılarının kısmen olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca mülteci öğrencilere yönelik tutumun *uyum* ve *yeterlik* boyutlarının en düşük aritmetik ortalamaya sahip oldukları görülmüştür. Pearson korelasyon analizi sonucunda değişkenler arasında pozitif yönde orta düzeyde ve anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Değişkenler arasındaki yordayıcılığın belirlenmesine ilişkin bulgular Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. İletişim, uyum ve yeterlik boyutlarının yordanmasına ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişkenler	B	B	T	p*
İletişim	Sabit	1.20		4.96	.00
	Çokkültürlü Eğitim	.63	.50	8.96	.00*
	Düzeltilmiş R ² = .24, F ₍₁₋₂₃₀₎ =77.334, p<.05				
Uyum	Sabit	.76		2.41	.00
	Çokkültürlü Eğitim	.56	.36	6.00	.00*
	Düzeltilmiş R ² = .13, F ₍₁₋₂₃₀₎ =36.061, p<.05				
Yeterlik	Sabit	-.45		-1.3	.00
	Çokkültürlü Eğitim	.96	.54	9.77	.00*
	Düzeltilmiş R ² = .29, F ₍₁₋₂₃₀₎ =95.606, p<.05				

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin çokkültürlü eğitim tutumunun iletişim boyutunun anlamlı bir yordayıcı olduğu ve iletişime yönelik toplam varyansın % 24’ünü açıkladığı belirlenmiştir (β =.50, p<.05). Ayrıca uyum boyutunun da anlamlı bir yordayıcısı olup toplam varyansının % 13’ünü açıkladığı ve yeterlik boyutunu da anlamlı şekilde yordayıp, yeterliğe ilişkin toplam varyansın da % 29’unu açıkladığı tespit edilmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada öğretmenlerin çokkültürlü eğitime ve mülteci öğrencilere yönelik tutumları ve değişkenler arası ilişkiler incelenmiştir. Çalışmada öncelikle öğretmenlerin çokkültürlü eğitime ve mülteci öğrencilere yönelik tutumlarının görece ne düzeyde olduğu irdelenmiştir. Bulgular, öğretmenlerin çokkültürlü eğitim tutumlarının görece iyi düzeye yakın olmakla beraber orta düzeyde olduğunu işaret etmiştir. Alan yazındaki çalışmalar değerlendirildiğinde farklı bulgularla karşılaşmıştır. Bu durum görüşleri alınan örneklemelerin farklılıklarından kaynaklanabilir. Şöyle ki, alan yazındaki çoğu çalışmanın öğretmen adayları üzerinde gerçekleştirildiği görülmüştür. Bu çalışmaların neredeyse tamamında öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitim tutumlarının görece yüksek ya da çok yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Demircioğlu ve Özdemir, 2014; Gezer ve Şahin, 2017; Koçak ve Özdemir, 2015;

Tortop, 2014; Türkan, Aydın ve Üner, 2016; Yaşar Ekici, 2017). Öğretmen adayları üzerinde yapılan bazı araştırmalarda lisans eğitimleri sürecinde pedagojik açıdan çokkültürlülük ve çokkültürlü eğitim ile ilişkili doğrudan dersler okumadıkları belirtilmiştir (Demir ve Başarır, 2013; Kaya, 2014). Ancak bu duruma rağmen öğretmen adaylarının çokkültürlüğe yönelik olumlu bir tutum geliştirdikleri de tespit edilmiştir. Öğretmenlerin ise çokkültürlü eğitime ilişkin algılarının görece daha düşük olması, doğrudan uygulama içerisinde olarak sınıf ortamında karşılaşılan çeşitli öğrenci farklılıklarının oluşturabileceği sorunlar olabilir. Ayrıca öğretmenlerin süreç içerisinde çokkültürlük uygulamaları konusunda yeterli bilgilere sahip olmamaları (Esen, 2009) da süreci etkili yönetememelerine ve farklı kültürel alt yapılardan gelen öğrencilerin başarısı için özel ilgi gösterilmesi gerekliliğinin zaman kaybı yaratacağı algısı da öğretmenlerin olumsuz tutum geliştirmelerine neden olmuş olabilir.

Araştırmanın bir diğer bulgusu ise öğretmenlerin mülteci öğrencilere yönelik tutumunun görece orta düzeyde olduğudur. Bu bulgu Sağlam ve İlkgen Kanbur'un (2017) çalışma bulgularıyla uyumlu olarak görülmüştür. Ayrıca alan yazında karşılaşılan çalışmaların çoğunluğunun nitel yaklaşımla ele alındığı görülmüştür. Bu çalışmaların okul yöneticileri, öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrenciler gibi farklı örneklerde, katılımcıların mülteci öğrencilere yönelik düşüncelerini açığa çıkarmaya yönelik olduğu belirlenmiştir. Araştırmalarda mülteci öğrencilere sağlanan eğitimdeki sistemsel ve öğrencilerin yaşadıkları çeşitli sorunlar olduğunun altı çizilmiştir. Levent ve Çayak'a (2017) göre, sistemsel sorunlar arasında kayıt sistemi, yasal tanıtma belgesi ve denklik sorunları vurgulanmıştır. Ayrıca, çalışmaların çoğunluğunda mülteci öğrencilerin ciddi dil problemi yaşadıkları ve bu durumun gerek Türk öğrencilerle iletişim gerekse eğitim-öğretimi takip etme noktasında uyum sorunlarına yol açtığı belirtilmiştir. (Akman ve İmamoğlu Akman, 2019; Aykırı, 2017; Kağnıcı, 2017; Levent ve Çayak, 2017; Özer, Komşuoğlu ve Ateşok, 2016). İlgili çalışmalar genel olarak irdelendiğinde, mülteci öğrencilerin hızlı ve etkili bir şekilde eğitim sistemine uyum sağlamaları önemli görülebilir. Bu süreci destekleyecek yasal alt yapının kurulmasının amaca daha kolay ulaşılmasına hizmet edeceği düşünülebilir. Ayrıca mülteci öğrencilerin yaşadıkları dil sorunları sosyalleşmelerinin önüne geçen en önemli unsur olarak vurgulanabilir. Öğrencilerin Türkçeye hâkim olmalarının iletişim (Akman ve İmamoğlu Akman, 2019; Bosch-Supan, 1987) ve eğitimi olumsuz etkilediği belirtilebilir. Bu durum öğrencilerin dersleri takip etmelerini zorlaştırarak ve diğer öğrencilerle uyum sürecini aksatarak okul ortamında istenmeyen sorunların ortaya çıkmasına neden olabilir. Sonuç itibarıyla, bu ortamda öğretmenlerin değinilen sorunlardan kaynaklı olarak mülteci öğrencilere yönelik olumsuz bir tutum takınabileceği öngörülebilir. Bu öngörünün mevcut araştırmada ulaşılan görece orta düzeyde algıyı desteklediği düşünülmektedir.

Ayrıca araştırmada öğretmenlerin çokkültürlü eğitim tutumları ile mülteci öğrencilere yönelik tutumları ve boyutları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Çokkültürlü eğitim tutumunun en yüksek ilişki ve etki gösterdiği değişkenin "yeterlik" olduğu görülmüştür. Diğer bir deyişle, öğretmenlerin çokkültürlü eğitim tutumu seviyesi yükseldikçe öğretmenlerin mülteci öğrencilere yönelik tutumlarında yeterlik algılarının da olumlu olarak yükseleceği düşünülebilir. Doğal olarak öğretmenlerin çokkültürlü eğitim farkındalığının gerek lisans eğitimi sırasında gerekse hizmet-içi eğitimlerde geliştirilmesi farklı kültürel alt yapılardan gelen öğrencilere yönelik tutumlarını olumlu etkileyecektir. Zaten Esen (2009) ve Sakız'ın (2016) yaptığı çalışmalarda da öğretmenler kendilerini farklı grupların eğitimi konusunda yetersiz hissettiklerini belirtmiştir. Çokkültürlülük konusunda yeterli olan

öğretmenler, bu öğrencilerin ilgi, istek ve eksikliklerinin neler olduğunu kavrayarak eğitim-öğretim sürecini bu doğrultuda düzenleyecektir. Kendisini bu tür öğrencilerin eğitiminde yeterli hisseden ve neler yapması gerektiğinin farkında olan öğretmenlerin daha az sorun yaşayıp daha etkili bir sınıf yönetimi gerçekleştireceği düşünülebilir.

Son söz olarak, öğretmenlerin çokkültürlü eğitim konusunda yeterli bilgi düzeyinde olmaları mülteci öğrencilere yönelik tutumlarının daha olumlu olmasına hizmet edeceği düşünülebilir. Mülteci öğrencilere nasıl bir eğitim paradigması içerisinde yaklaşılacağı bilinmemesi, muhtemel sorunların kaynağı olarak görülebilir. Hem mülteci öğrencilerin etkili bir eğitime ulaşması hem de okulların daha sorunsuz bir halde eğitim-öğretim sağlaması günümüz Türkiye'sinde öğretmenlerin çokkültürlü eğitim yaklaşımlarını ne düzeyde kullanabildiği ile ilgili olabilir.

Bu doğrultuda, araştırma bulgularına dayalı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilebilir;

- (i) Mülteci öğrencilerin dil yeterliliğinin geliştirilmesi için okul içerisinde ya da özel kurslarda Türkçe eğitimleri verilmelidir.
- (ii) Mülteci öğrencilerin sosyalleşme sürecinin kolaylaştırılması amacıyla okul içi ve dışı ailelerle birlikte etkinlikler düzenlenmelidir.
- (iii) Öğretmen adaylarının lisans eğitimlerinde, mevcut öğretmenlerin ise çeşitli eğitimlerle çokkültürlülük, çokkültürlü eğitim, farklılıkların yönetimi ve küresel vatandaşlık gibi konularda yeterliliği yükseltilmelidir.

Öğretmenlerin Mülteci Öğrencilere Yönelik Tutumları ile Çokkültürlü Eğitim Alguları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde "**Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun**" hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim.

Kaynakça

- Akman, Y. ve İmamoğlu Akman, G. (2019). *Analysing the academic, social and cultural aptitudes of Syrian students in chaotic context*. Ş. Ş. Erçetin, N. Ray and S. Sen (Eds.), *Economic Growth and Demographic Transition in Third World Nations: A Chaos and Complexity Theory Perspective* (p. 179-195). Apple Academic Press.
- Akpınar, T. (2017). Türkiye'deki Suriyeli mülteci çocukların ve kadınların sosyal politika bağlamında yaşadıkları sorunlar. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(3), 16-29.
- Aksoy, Z. (2012). Uluslararası göç ve kültürlerarası iletişim. *The Journal of International Social Research*, 5(20), 292-313.
- Aydın, H. ve Tonbuloğlu, B. (2014). Graduate students perceptions' on multicultural education: A qualitative case study. *Eurasian Journal of Educational Research*, 57, 29-50.
- Aykırı, K. (2017). Sınıf öğretmenlerinin sınıflarındaki Suriyeli öğrencilerin eğitim durumlarına ilişkin görüşleri. *Turkish Journal of Primary Education*, 2, 44-56.
- Banks, J. A. (1993). *Multicultural education: Developments, dimensions, and challenges*. Phi Delta Kappan, 75, 22-28.
- Banks, J. A. (2014). *Çokkültürlü eğitime giriş*. (H. Aydın, Cev.) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Başbay, A. ve Kağmcı, D. Y. (2011). Çok kültürlü yeterlik algıları ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 36(161), 199-212.
- Biçer, N. ve Kılıç, B. S. (2017). Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretmek için kullanılan ders kitaplarının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(4), 649-663.
- Birleşmiş Milletler (BM), (2017). *Uluslararası göç raporu*. <http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationReport2017.pdf>. Erişim tarihi: 12.05.2018.
- Bosch-Supan, A. (1987). *The role of education: mobility increasing or mobility impeding?* NBER Working Paper No: 2329.
- Coşkun, M. K. (2012). Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime yönelik tutumları. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34, 33-44.
- Davidman, L., & Davidman, P. (1997). *Teaching with A Multicultural Perspective: A Practical Guide*. New York: Longman.
- Demir, S. ve Başarır, F. (2013). Çok kültürlü eğitim çerçevesinde öğretmen adaylarının öz-yeterlik algılarının incelenmesi. *International Journal Of Social Science*. 6(1), 609-641.
- Demircioğlu, E. ve Özdemir, M. (2014). Pedagojik formasyon öğrencilerinin çok kültürlü eğitime yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 15(1), 211-232.
- Deniz, T. (2014). Uluslararası göç sorunu perspektifinde Türkiye. *TSA Dergisi*, 18(1), 175- 204.
- Duruel, M. (2017). Suriyeli sığınmacıların Türk emek piyasasına etkileri fırsatlar ve tehditler. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 207-222.
- Erdem, C. (2017). Sınıfında mülteci öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları öğretimsel sorunlar ve çözüme dair önerileri. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 6-42.
- Gezer, M. ve Şahin, İ. F. (2014). Çokkültürlü eğitime yönelik tutum ve kültürel zekâ arasındaki ilişkinin YEM ile incelenmesi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 22(38), 173-188.
- Gorski, P. C. (2006). Complicity with conservatism: the de-politicizing of multicultural and intercultural education. *Intercultural Education*, 17(2), 163-177.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (2017). *Yıllara göre geçici koruma kapsamındaki Suriyeliler*. http://www.goc.gov.tr/icerik3/gecici-koruma_363_378_4713. Erişim Tarihi: 20.05.2018.
- Irvine, J. J. (2012). Complex relationships between multicultural education and special education: an African American perspective. *Journal of Teacher Education*, 63(4) 268-274.
- Kağmcı, D. Y. (2017). Suriyeli mülteci çocukların kültürel uyum sürecinde okul psikolojik danışmanlarına düşen rol ve sorumluluklar. *İlköğretim Online*, 16(4), 1768-1776.
- Kalaycı, Ş. (2014). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. 6. Baskı. Asil Yayınları, Ankara.

- Karadağ, N. (2017). Yükseköğretimde uluslararasılaşma bağlamında Türkiye’de eğitim gören Suriyeli öğrenciler üzerine bir araştırma. *Turkish Studies*, 11(19), 477-490.
- Karasar, N. (1994). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel yayın Dağıtım.
- Kaya, Y. (2014). Öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitim hakkındaki bilgi, farkındalık ve yeterliliklerinin belirlenmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, 2(1(Özel)), 102-115.
- Kıratlı, T. (2011). *Mülteci ve sığınmacıların toplumsal görünümü (Türkiye Örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Koçak, S. ve Özdemir, M. (2015). Öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime yönelik tutumlarında kültürel zekânın rolü. *İlköğretim Online*, 14(4), 1352-1369.
- Levent, F. ve Çayak, S. (2017). Türkiye’deki Suriyeli öğrencilerin eğitimine yönelik okul yöneticilerinin görüşleri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14-1(27), 21-46.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2014). *Yabancılara yönelik eğitim-öğretim hizmetleri genelgesi*. http://www.ilkergedik.net/uploads/dokuman/2014-21%20say_1_%20genelge.pdf. Erişim Tarihi: 12.05.2018.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2015). Suriyeli mültecilerin eğitiminden dolayı Türkiye’ye övgü. <https://www.meb.gov.tr/suriyeli-multecilerin-egitiminden-dolayi-turkiye8217ye-ovgu/haber/9896/tr>. Erişim Tarihi: 28.08.2019.
- Obiakor, F. E. (2007). Multicultural Special Education: Effective Intervention for Today’s Schools. *Intervention in School and Clinic*, 42(3), 148-155.
- Özcan, A. S. (2018). Çokkültürlülük bağlamında Türkiye’nin Suriyeli öğrencilere yönelik eğitim politikası. *Pesa International Journal of Social Studies*, 4(1), 17-29.
- Özer, Y. Y., Komşuoğlu, A. ve Ateşok, Z. Ö. (2016). Türkiye’deki Suriyeli çocukların eğitimi: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(37), 34-42.
- Portes, A., & Rumbaut, R. G. (2006). *Immigrant America: A portrait*. California: University of California Press.
- Sağlam, H. İ. ve İlksen Kanbur, N. (2017). Sınıf öğretmenlerinin mülteci öğrencilere yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 310-323.
- Sakız, H. (2016). Göçmen çocuklar ve okul kültürleri: Bir bütünleştirme önerisi. *Göç Dergisi*, 3(1), 65-81.
- Santamaria, L. J. (2014). Critical change for the greater good: multicultural perceptions in educational leadership toward social justice and equity. *Educational Administration Quarterly*, 50(3) 347-391.
- Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA) (2016). *Türkiye’deki Suriyeli çocukların eğitimi temel eğitim politikaları*. Hazırlayan: Emin, M.N. SETA Yayınları: 153. http://file.setav.org/Files/Pdf/20160309195808_turkiyedeki-suriyeli-cocuklarin-egitimi-pdf.pdf. Erişim Tarihi: 26.05.2018.
- Sleeter, C. E. ve Grant, C. (2003). *Making Choices For Multicultural Education: Five Approaches to Race, Class and Gender* (2nd Ed.). New York, NY: Wiley.
- Şeker, B. D. ve Aslan, Z. (2015). Eğitim sürecinde mülteci çocuklar: sosyal psikolojik bir değerlendirme. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 8(1), 86-105.
- Şimşir, Z. ve Dilmaç, B. (2018). Yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim gördüğü okullarda öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri. *İlköğretim Online*, 17(2), 1116-1134.
- Tortop, H. S. (2014). Öğretmen adaylarının üstün yetenekli ve çok kültürlü eğitime ilişkin tutumları. *Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 16-26.
- Ünlü, İ. ve Örtten, H. (2013). Öğretmen adaylarının çokkültürlülük ve çok kültürlü eğitime yönelik algılarının incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 287-302.
- Tanrıkulu, F. (2017). Türkiye’de yaşayan Suriyeli çocukların eğitim sorunu ve çözüm önerileri. *Liberal Düşünce Dergisi*, 22(86), 127-144.

- Türkan, A., Aydın, H. ve Üner S. S. (2016). Öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitime yönelik tutumları ile epistemolojik inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 15(1), 148-159.
- Yaşar Ekici, F. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının kültürel zekâ düzeyleri ve çok kültürlü eğitime yönelik tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(5), 1941-1956.
- Yazgan, P., Eroğlu Utku, D. ve Sirkeci, I. (2015). Syrian crisis and migration. *Migration Letters*, 12(3), 181-192.
- Yazıcı, S., Başol, G. ve Toprak, G. (2009). Öğretmenlerin çok kültürlü eğitim tutumları: Bir güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 229-242.

Extended Abstract

Introduction

People migrated to different settlements because of various reasons from past to present day. When the underlying causes of migration are examined, it is noteworthy that people want to have better living conditions or problems which they encounter. The changes resulting from migration movements can affect the cultural, social and educational approaches of the country at the macro level. This process can be achieved with healthy immigration policies. Policies that will make it easier to live in harmony with the people of the country, especially by socializing with migrants through education can also prevent some negative aspects from coming to the future.

Migration can be thought of as a phenomenon that needs to be intervened in a controlled manner. In terms of geographical location, Turkey is among the countries where most migrants crossing the mentioned place. The turmoil that occurred in Syria in 2011 continues today. Turkey can be specified as the most affected country from the internal turmoil in Syria. The process started with a small group to come to Turkey from Syria, today it continues with settlement of millions of Syrian citizens at Turkey. Syrian students living in scattered in the vast majority of Turkey's overall have required to make the necessary legal arrangements in the Ministry of National Education. Rapid provision of harmonization among Turkish and Syrian students, especially in public schools, will facilitate dissemination of tolerance to cultural and social differences.

Also, teachers need to be aware of the Syrian students' adoption and orientation. Particularly in the classroom, it can be considered as a critical attitude to take care of Syrian students without ignoring them. Teachers' knowledge of multicultural education and their ability to reflect these approaches into their classes can increase the effectiveness of the educational process. It can be stated that the teachers who have adopted the multicultural education approaches can perform more efficient education for the Syrian students.

Method

This study is described in the relational survey model. Quantitative techniques have been used in the analysis of research data. In the research the universe or sampling was not done because the research was considered as an "internal validity" study. The study group consisted of 232 teachers in public schools in the 2017-2018 academic year. Research data was obtained via e-mail and an electronic form via social networking sites.

The "Refugee Student Attitude Scale (RSAS)" developed by Sağlam and İlksen Kanbur (2017) was used in determining the attitudes of teachers towards refugee students. The scale prepared in the form of the four-point Likert is composed of 24 items under 3 dimensions as communication, adaptation and competence. The "Teachers' Multicultural Education Attitude Scale (ECTS)" adapted by Yazıcı, Başol and Toprak (2009) was used to measure the perceptions of teachers' multicultural education. The scale, which is a five-point Likert type and has a one-dimensional structure, consists of 18 items. The coefficient of internal consistency (Alpha) of the scale is .75. Descriptive statistics, Pearson correlation and multiple linear regression analysis were used in the analysis of research data. In the interpretation of the

arithmetic average, the range of 1.00-1.80 is "strongly disagree-very low", the range 1.81-2.60 is "disagree-low", the range 2.61-3.40 is "Partially agree-middle", the range 3.41-4.20 is "agree-high" and the range 4.21-5.0 is "strongly agree-very high". Correlations between variables are considered as 0-.30 "low", .31-.70 "medium" and .71-1.0 "high".

Findings

The teachers' level of multicultural education (\bar{X} = 3.33) and attitudes towards refugee students (\bar{X} = 2.97) were moderately. These findings can be interpreted as teachers' perceptions of both variables being partially positive. In addition, the attitude towards refugee students has been found to have the lowest arithmetic average in the dimensions of compliance and competence. As a result of Pearson correlation analysis, it was determined that there are moderate and significant correlations between the variables in the positive direction. It was determined that teachers' multicultural education attitude was a significant predictor of the communication dimension and explained 24% of the total variance for communication (β = .50, p < .05). It was also found that teachers' multicultural education attitude was a significant predictor of the adaptation dimension and explaining 13% of the total variance; and teachers' multicultural education attitude was a significant predictor of the competence dimension and 29% of the total variance.

Discussion, Conclusion and Recommendations

It has been determined that the teachers' multicultural attitudes towards education are moderate, as well as relatively good. When the studies in the literature were evaluated, different findings were encountered. This may be due to differences in the views of samplings. Thus, it has been seen that most of the studies in the literature have been carried out on teacher candidates. Nearly all of these studies have found that the multicultural education attitudes of teacher candidates are relatively high or very high. Teachers' perceptions of multicultural education are relatively low, and there may be problems that may arise from various student differences in the classroom environment during direct application. Moreover, teachers' inability to have sufficient knowledge of multicultural practices in the process and not effective management of processes may have led teachers to develop negative attitudes.

Another finding of the research is that the attitude of the teachers towards the refugee students is relatively moderate. It has been seen that the majority of the studies in the literature have been dealt with qualitative approach. The researches has underlined that the systematic problems in the education provided to the refugee students and the individual problems that the students are experiencing. Furthermore, it has been stated that in the majority of the studies, refugee students have serious language problems and that this leads to compliance problems in terms of communication with Turkish students and education. As a result, it can be predicted that teachers can take a negative attitude towards refugee students due to the problems mentioned. It is believed that this prediction supports a relatively moderate perception of the phenomenon reached in the present research.

Moreover, there were moderately significant relationships between teachers' attitudes toward multicultural education and attitudes towards refugee students in the positive direction. It has been seen that the multicultural educational attitude has the highest correlation with the "competence" variable. In other words, as the level of multicultural education attitudes of

teachers increases, the attitudes of teachers towards refugee students can be positively affected. Naturally, the development of teachers' awareness of multicultural education both during undergraduate education and in-service training will positively affect their attitudes towards students from different cultural backgrounds. Based on research findings, the following recommendations can be developed;

(i) Turkish language education should be provided within the school or on private courses for the development of language proficiency of refugee students,

(ii) In-school and out-of-school activities should be organized with families to facilitate the socialization process of refugee students.

(iii) Teacher candidates and current teachers should be able to improve their competences in a variety of settings, such as multiculturalism, multicultural education, management of differences and global citizenship.